

PÆDAGOGER, ROLLEMODELLER OG DYR

Dette forberedelsesmateriale har til formål at give dig størst muligt udbytte af forløbet i ZOO. Forløbet handler om at få dig som kommende pædagog til at reflektere over, hvilke oplevelser og erfaringer i dit liv, der har været med til at skabe din aktuelle holdning til dyr. Vi mener, at hvis man har valgt at uddanne sig som pædagog, har man et ansvar for at være sig selv bevidst om, hvilken vigtig rolle man har, i forhold til børnenes oplevelser og fremtidige forhold til dyr og naturen. Vi mener også, at ens holdning ikke er medfødt, men tillært og derfor kan man, uanset alder, selv arbejde med at ændre holdning til forskellige dyr.

Materialet er opdelt i en før- under, og efterarbejde. Herved kan I nemt kan orientere Jer i, hvad I skal lave inden jeres besøg, hvad besøget vil handle om, og hvordan I bedst efterbearbejder jeres oplevelser og erfaringer fra besøget.

FØR JERES BESØG

Vi har alle gjort os erfaringer med dyr i vores opvækst, om det er naboens kat, edderkoppen under trappen eller eget marsvin. Den første øvelse handler om, at du skal reflektere over, hvilke oplevelser du kan huske fra din barndom, og hvad disse oplevelser har betydet for dig.

ØVELSE 1

Spørgsmål 1-4 skal besvares individuelt.

1. Hvilke erfaringer og oplevelser med dyr kan du huske fra din barndom?
2. Tag fat i en specifik oplevelse, som du husker tydeligt. Hvilken følelse eller humør var du i, da oplevelsen fandt sted?
3. Hvilke personer var omkring dig, da oplevelsen fandt sted?
4. Hvorfor tror du, den oplevelse har sat sig i din hukommelse?

Gå sammen i par eller små grupper, og læg vægt på de sidste to spørgsmål, når I fremlægger for hinanden.

Egne noter:

TEORI OM ROLLEMODELLENS ROLLE

For at forstå hvordan vores holdning til natur og dyr er præget af vores omgivelser, har vi valgt at tage udgangspunkt i Albert Banduras teori om mestring og Dorte Ågårds brug af denne teori i forhold til motivation. Vi mener den skaber en god ramme hvori vi får hjælp til at forstå, hvorfor rollemodeller er så vigtige.

Albert Bandura er kognitiv psykolog, og lægger i sin teori om mestring af opgaver vægt på rollemodellens rolle. Dorte Ågård er professor ved Aarhus universitet, og har specialiseret sig inden for motivation af elever. Hun har brugt Banduras teori til at beskrive, hvilken indflydelse rollemodeller har for elevers motivation i skolen. Til trods for at Dorte Ågård bevæger sig inden for skolefeltet, kan det nemt overføres til hele institutionsverdenen. Vi anbefaler, at I først læser s. 28-39 i Dorte Ågårds bog "Motivation" og dernæst Albert Banduras artikel "Self-efficacy" s. 16-24.

ØVELSE 2

Tag fat i jeres noter fra øvelse 1, og forklar ud fra Banduras teori, hvad de mennesker omkring den specifikke oplevelse har betydet for din holdning til dyr og natur.

BESØGET I SKOLETJENESTEN ZOO

Under besøget i skoletjenesten ZOO vil I møde en underviser, der er vant til at arbejde med de dyr I skal møde. Inden I vil møde dyrene, vil det blive diskuteret, hvad en rollemodel betyder for mødet med et levende dyr. Formålet med I skal møde forskellige dyr er, at I bliver bevidste om jeres grænser, altså *ikke* at I skal overskride grænser. Dog er vores erfaring, at hvis I er interesserede og engagerede i mødet med dyrene, vil I med stor sikkerhed kunne holde eller nærme jer dyr, I ikke havde forventet på forhånd. Det er vigtigt at kende ens egne grænser, da man i arbejdet med børn ikke kan undgå at møde dyr. Og når I står med børn og dyr er det vigtigt, at I kender jer selv, så I kan optræde som gode rollemodeller.

EFTER FORLØBET I SKOLETJENESTEN ZOO

Det er vigtigt at sætte tid af til opsamling hjemme på skolen. Ved opsamlingen er det afgørende, at I reflekterer over, hvad I *personligt* har fået ud af forløbet.

Reflektér over, hvordan I vil gribe en fremtidig situation an med børn, hvor jeres personlige jeg vil sige fra, men jeres "professions-rollemodel-jeg" går ind og overtager situationen.

REFERENCER

Ågård, D. (2014). *Motivation*. (1.udg.). Frydenlund.

Bandura, Albert (2012) *Self-efficacy: Kognition & pædagogik: tidsskrift om tænkning og læring*, Årg. 22, nr.83, s.16-35.

(Artiklen kan bestilles online på bibliotekernes hjemmeside)

Kort sammenfatning af Albert Banduras teori om mestringsforventninger

Albert Bandura (1925) var en af hovedkræfterne bag den kognitive revolution, som kendetegnede psykologien i 1960'erne. Han placerer sig inden for social kognitiv læring, som han forstår i et tredelt samspilsforhold, hvor individers tanker og følelser, omgivelserne og individets adfærd alle påvirker hinanden.

Selverkendelse og selvopfattelse blev kodeordene indenfor den socialkognitivistiske retning og Bandura introducerede begrebet "self-efficacy", oversat mestringsforventninger, som er hovedbegrebet bag hans teori om motivation.

Mestringsforventninger er summen af de erfaringer, som et individ har gjort sig, og som kredser om den faglige selvtillid - forstået på den måde, at det i skolesammenhænge knytter sig til individets subjektive følelse af at kunne mestre noget - både en specifik opgave, men også en mere generel tro på egne evner.

Erfaringerne stammer fra fire kilder:

- *"Egne tidligere erfaringer: Oplevelser af resultater, succes eller nederlag på et bestemt område. Hvordan gik det?"*
- *Andenhånds oplevelser: Hvad ser man andre gøre? Hvordan løser andre elever opgaverne, hvilken feedback får de, og hvilke erfaringer har de med at lære?"*
- *Verbal feedback: Kommentarer, feedback og tilskyndelser, som elev får af lærere, andre elever eller forældre, f.eks. "du klarer det godt".*

- *Fysiske fornemmelser: Hvilke kropsfornemmelser opstår der i eleven, når han/hun skal løse en opgave? Ubehagelige fornemmelser, f.eks. hjertebanken eller rødmen, eller positive fornemmelser, f.eks. varme og glæde, fungerer også som kilde til mestringsforventninger.*⁽¹⁾

Mestringsforventningerne har indflydelse på valg af aktivitet og for indsats og udholdenhed når opgaverne er vanskelige. En person med positive mestringsforventninger vil udvise mod, engagement og udholdenhed i løsningen af en opgave fordi personens samlede erfaringer har været gode. Hvis opgaven er svær, vil eleven desuden udvise overskud til at afprøve flere forskellige løsninger på problemstillingen. Lejlighedsvis oplevelser af nederlag vil blot virke styrkende ift. elevens tiltro til at kunne klare sig godt generelt trods små nederlag.

Elever med negative mestringsforventninger har derimod flest dårlige erfaringer med skolelivet og vil forsøge at undgå opgaver, som de ikke har forventninger om at kunne mestre. En sådan opgave vil virke truende og hurtigt opgives i håbet om at personlige mangler ikke afsløres. Gentagne fiaskoer i opstarten af et forløb vil virke ødelæggende på motivationen og skabe en række af negative forventninger, som vil få eleven til at føle sig utilstrækkelig.

Bandura adskiller sig fra lignende teorier om selvopfattelse og motivation ved at introducere erfaringskategorierne: Verbal feedback og andenhånds erfaringer. En positiv verbal feedback kan sætte gang i en kæde af positive selvopfattelses- og mestringsforventninger. Eleverne er altså ikke efterladt med deres egne fortolkninger og erfaringer med nederlag, men kan opmuntres via positiv involvering fra læreren. Omvendt kan en negativ erfaring igangsætte en negativ proces for eleven, som vil nedsætte de generelle mestringsforventninger til et specifikt indhold/fag/lærer.

Andenhånds erfaringer via rollemodeller og observationslæring giver yderligere mulighed for at motivere eleverne, da denne erfaring ligeledes ruste eleverne til at mestre den kommende opgave.

⁽¹⁾Ågård 2014, 29